

[Breckmann]

i bloktilskuddet. Hvis de aftalte 65 mio. kr. til at forbedre balancen i Lagtingets budget i år bliver finansieret med skatteforhøjelser – og det er en advarsel, dette her – forøges dets underskud til mindst 300 mio. kr. Hver ekstra procent i skatteforhøjelse giver som bekendt nu 2 pct. i mindre skatteprovenu, det er jo elementært efter Laffer-kurven. Landskassen kommer til at mangle likviditet allerede i løbet af sommeren. Husbanken kommer måske i farezonen. Den må måske bruges til en sanering af den færøske husmasse, der er belånt med i alt 6.000 mio. kr. Med disse udsigter får vi rig lejlighed til at vende tilbage til denne diskussion om Færøerne og Danmark om kort tid.

Jeg tillader mig afslutningsvis at gentage Folkeflokkens bedste bud på en genrejsning af færøsk økonomi og samfundsliv. Det er vort forslag om en drastisk skattesækning og en lidt lavere sænkning af lønniveauet. Det ville forbedre vor forrentningsevne fra de nuværende 4 mia. kr. i erhvervsinvesteringer til hele 10 mia. kr. Hermed er dette sagt én gang til, men en skattesækning lyder dog desværre ikke godt i socialistiske øren.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

23) Første behandling af lovforslag nr. L 268:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændring af regler om plejehjem og beskyttede boliger).

Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl.
(Fremsat 20/4 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

Fremskridtspartiet foreslår, at der igen åbnes mulighed for at bygge rigtige plejehjem og beskyttede boliger efter bilstandsloven.

Baggrunden for forslaget er dagsordenen af 25. april 1991, som Folketinget enstemmigt vedtog på baggrund af en forespørgselsdebat om serviceforringelser for ældre og handicappede.

Det punkt i dagsordenen, som forslagsstillerne henviser til, lyder, at Folketinget opfordrer regeringen til at sikre det nødvendige antal plejehjemspladser til de svageste grupper i stedet for dyre hospitalspladser.

Efter Fremskridtspartiets opfattelse er der ikke sket noget for at opfylde dette punkt på dagsordenen.

Jeg vil gerne sige til indledning, at jeg er enig i, at der ligger nogle problemer gemt i det, jeg fornemmer der ligger bag Fremskridtspartiets forslag. Men jeg vil også gerne sige, at jeg mener, at de problemer kan løses inden for ældreboligloven, og at man ikke behøver at begynde at lave om på bilstandsloven.

Baggrunden for, at vi i dag bygger boliger til de ældre inden for ældreboligloven, er, at Ældrekommissionen i sin tid stillede forslag om, at man adskilte bolig og service. Det resulterede bl.a. i den såkaldte ældrepakke i 1987, hvor et af hovedelementerne var ældreboligloven.

Siden ældreboligloven blev vedtaget, er der sket en klar tilvækst af ældreboliger. Men det, kommunerne især har bygget, er egentlige selvstændige boliger med køkken. Kommunerne, eller i hvert fald en del af dem, har stort set ikke brugt ældreboligloven til at bygge det, man kunne kalde moderne plejehjem. De har ikke bygget et tilstrækkeligt antal ældreboliger med servicefunktioner tilknyttet i et omfang, der svarer til det antal plejehjemspladser, der er blevet nedlagt.

Men der kan godt bygges det, man kunne kalde moderne plejehjem, efter den nye ældreboliglov. Og hvis man tager ud i landet og besøger nogle af disse ældrecentre, kan man se, at det er nogle, der fungerer fuldt tilfredsstillende på linie med plejehjem eller bedre, fordi de tilgodeser det, der var hensigten med ældreboligloven og Ældrekommissionens arbejde, nemlig at ens alderdom kunne forløbe gliden-

[Socialministeren]

de i forhold til ens bolig og boligbehov, sådan at plejen kunne vokse i takt med, at ens plejehjemsbehov steg, også uden at man behøvede et drastisk boligskift fra sin egen bolig til et plejehjem.

Men det er også rigtigt, at der ikke bliver bygget nok af den slags ældrecentre, og at der ikke bliver bygget nok af det, man kunne kalde plejeafsnit med mindre lejligheder uden egentligt, selvstændigt køkken og med servicefunktioner tilknyttet. Det er også baggrunden for, at regeringen vil fremme og støtte en udvikling i byggeriet til gavn for de svage og plejekrævende ældre. Det er et arbejde, jeg er i gang med sammen med boligministeren, og det skal sikre hensigten, der ligger bag dette forslag, nemlig et tilstrækkeligt antal boligtilbud, der svarer til det, man kunne kalde moderne plejehjem med ordentlig personalenormering og servicefunktioner tilknyttet. Man kan altså sige, at det, diskussionen handler om, ikke så meget er, hvad vi kalder barnet, men at give et trygt tilbud til de ældre, hvor der er den pleje og omsorg, de har brug for.

Derfor tror jeg ikke, problemet løses ved, at man begynder at bygge plejehjem efter bistandsloven. Jeg tror, at de ældres boligbehov og plejehjemsbehov kan løses inden for ældreboliglovens rammer, og det er det, jeg vil arbejde for at gøre sammen med boligministeren.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Det var dog en overraskende tale. Nu er socialministeren ganske vist ny, men socialministeren er stadig væk medlem af Socialdemokratiet, og det forekommer mig utrolig mærkværdigt, at man kommer i regering, får en ny minister, men beholder den samme politik som den tidligere regerings, og det forekommer mig endnu mere mærkeligt, fordi Socialdemokratiet fra denne talerstol og i Folketingets Socialudvalg ved enhver given lejlighed har fortalt den tidligere regering, hvor umulig den politik, der blev ført med, at man brugte ældreboligloven og ikke byggede plejehjem, var.

Jeg er nødt til at spørge socialministeren: Mener socialministeren i modsætning til, hvad Socialdemokratiet plejer at mene, at det, der i dagsordenen hedder »det nødvendige antal plejehjemspladser«, kan erstattes af ældreboliger, hvor plejehjemsbeboerne er lejere med de

rettigheder og forpligtelser, der er i medfør af lejelejen? Det vil jeg gerne have svar på!

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Fra Kristeligt Folkepartis side har vi også hele tiden påpeget meget stærkt, hvor nødvendigt det er, at vi får deciderede plejehjem, måske ikke i gammeldags forstand, for vi er enige med ministeren i, at man udmærket kan lave disse moderne plejehjem. Jeg tror også, at fru Kirsten Jacobsen er enig i, at det er dér, vi skal hen, men diskussionen opstår selvfølgelig i det øjeblik, at det ikke sker, så man altså ikke får den samme pleje. Selv om den på papiret er den samme, er den det ikke, bl.a. kan ensomhedsfølelse og manglende kontakt betyde utrolig meget, og derfor mener jeg godt, at jeg kan sige til fru Kirsten Jacobsen, at jeg er næsten sikker på, at hvis kommunerne ikke selv kan leve op til at få bygget de plejehjem, der er nødvendige, inden for den givne lovgivning, må vi have en anden lovgivning, som gør, at vi får bygget de plejehjem. Det må være sådan, at når et ældre menneske føler behov for at komme på plejehjem, må det ikke få at vide ved visitationen, at det ikke er svagt nok, alt for god og sådan noget; det må vi væk fra.

Jeg vil da håbe, at både Fremskridtspartiet, regeringen og de øvrige partier herinde kan finde ud af, at vi nu må væk fra al den snak om, at det er lige så godt osv. Nu forventer Kristeligt Folkeparti altså også, at der handles, og at socialministeren, boligministeren, regeringen, oppositionen, ja, alle finder ud af, at vi har brug for plejehjem.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg er nødt til at stille fru Inger Stilling Pedersen et konkret spørgsmål. Fru Inger Stilling Pedersen går på den ene side ind for, at der skal bygges plejehjem, og fru Inger Stilling Pedersen siger, at man i Kristeligt Folkeparti tror, at man kan løse problemet med ministerens såkaldte moderne plejehjem. Så jeg er nødt til at spørge fru Inger Stilling Pedersen: Mener Kristeligt Folkeparti virkelig, at det er rimeligt, at gamle, svage, ofte senildemente personer, som er så svage, at de af kommunen er visiteret til en plejehjemsplads, skal komme

[Kirsten Jacobsen]

ud for det overgreb, det er, at når kommunen vil modernisere deres plejehjem, skal de skifte status fra at være plejhjemsbeboere med den tryghed og den personalegaranti, det giver, til at blive lejere efter lejelovens almindelige regler?

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg mener helt klart, at det, vi skal finde ud af, er, at man skal have mulighed for at komme på et plejehjem, og at det ikke skal være efter lejelovens regler. Hvis jeg personligt kan gøre noget, skal det i hvert fald være til, at vi får oprettet plejehjem i den betydning, der ligger i det, og det mener jeg altså at regeringen og de to ministre har mulighed for at finde ud af.

Derfor synes jeg, det er udmærket, at fru Kirsten Jacobsen har fremsat et forslag, der kan danne baggrund for en diskussion i Socialudvalget og også være med til at lægge pres på det; jeg har i hvert fald hele tiden sagt, at vi har brug for plejehjem. De skal selvfølgelig gerne være moderne indrettet, det er slet ikke det, men det skal være plejehjem, hvor man på sine gamle dage får den fornødne tryghed og kan føle sig godt tilpas. Man kan ikke andet end blive dybt berørt, når en gammel siger, at vedkommende ikke kan komme på plejehjem og gerne vil, men får at vide, at han eller hun er for god, når den pågældende faktisk er dårlig, bare fordi man ikke har sikret det nødvendige antal plejehjem og plejhjemspladser.

Derfor mener jeg, at vi skal lægge et stort pres på regeringen og på ministrene for at få løst problemet.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg er meget glad for, at Kristeligt Folkeparti giver udtryk for, at det ikke vil have, at plejhjemsbeboere skal være lejere i lejelovens forstand. Det betyder jo, at Kristeligt Folkeparti, som også er med i regeringen, går ind for det, som ligger i Fremskridtspartiets forslag.

Det er en interessant melding at få, og jeg vil lige, inden fru Inger Stilling Pedersen forlader os, gøre opmærksom på, at det ikke bare handler om, at vi i fremtiden skal kunne bygge nogle nye plejehjem, men også om, at man fjerner den utrolige urimelighed, der ligger i, at en

kommune, der har et godt, velfungerende plejehjem, men ønsker at modernisere eksempelvis badeværelserne eller lægge et nyt tag på, ikke efter gældende lov kan gøre det, uden at hele plejehjemmet skifter status og alle plejhjemsbeboerne bliver lejere i lejelovens forstand. Det kan jeg forstå på fru Inger Stilling Pedersen at Kristeligt Folkeparti heller ikke vil være med til, og det er jeg glad for.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi går tilbage til ordførerrækken.

Grete Schødt (S):

Endnu en gang tager Fremskridtspartiet dagsordenen frem fra den ældrepolitiske forespørgselsdebat, vi havde i Folketinget for to år siden. Denne gang henvises der så til det punkt på dagsordenen, der handler om at sikre det nødvendige antal plejhjemspladser til de svageste grupper i stedet for de dyre hospitalspladser.

Jeg er enig i, at der i dag mangler ressourcer. Kommunernes økonomi begrænser ansættelse af det nødvendige plejepersonale, så de ældre, der opholder sig på hospitalerne, selv om de er færdigbehandlet, kan hjemtages, men om Fremskridtspartiets forslag løser det egentlige problem, vil jeg godt sætte et spørgsmålstejn ved; jeg mener nemlig, at der med dette forslag er taget fat på et forkert punkt i den dagsorden, vi vedtog.

Hvad handler det egentlig om? Det handler om, at der skal være det nødvendige personale til at pleje og passe den svageste gruppe, som ikke selv er i stand til det. Det er det, der er vigtigst, og ikke hvad man kalder boligen. Om man bor på plejehjem, i beskyttet bolig, ældrebolig eller bofællesskab, er egentlig uden betydning, hvis den pleje, man har brug for, ellers er til stede.

Hvis vi kun kan sikre de svage ved at gennemføre plejhjemsbyggeriet, er Socialdemokratiet enig i, at så skal det hedde plejehjem, men vi har den opfattelse, at hvis kommunerne brugte ældreboligloven fuldt ud med hensyn til plejefsnit, altså byggede selvstændige boligafsnit uden køkkener og med mulighed for at låne servicecenter med ergoterapi, fysioterapi, vagtlokaler og det, der hører til, var yderligere plejhjemsbyggeri reelt ikke nødvendigt.

[Grete Schødts]

Det er der heldigvis mange kommuner der gør i dag, så min afsluttende bemærkning til dette forslag skal være, at vi først skal løse problemet med plejepersonalnormeringer, og dernæst kan vi se på forslaget om, at kommunerne igen skal bygge plejehjem. Vi er i gang med at udarbejde forslag til fremme og støtte af boligbyggeri, der især kan komme de svage, plejkrævende til gode, og vi er også i gang med forslag om bofællesskaber til ældre og med at tage initiativer på pleje- og omsorgssiden, som kort og godt går ud på mere plejehjems personale.

Vi vil i udvalget arbejde seriøst med problemstillingen om genindførelse af plejehjemsbyggeri.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg havde i det mindste forståelse for, at socialministeren som ny minister kunne optræde på en anden måde, end man hidtil har hørt, men det er dog fantastisk at høre en ordfører skifte synspunkter som en anden kamæleon. Det er den samme fru Grete Schødts, som i Socialudvalget og fra denne talerstol ved enhver given lejlighed har fortalt, at der faktisk ikke er nogen kommuner, som bruger ældreboligloven fuldt ud og tilstrækkeligt. Vi er nødt til nu at få at vide, hvad i alverden det dog er, der er sket fra februar til april, som har ændret situationen totalt og aldeles.

Så sagde fru Grete Schødts – og jeg synes, jeg er nødt til at spørge, om jeg virkelig forstod det rigtigt – at det i grunden er ligegyldigt, hvordan man bor, og hvilken status man har, blot man har det nødvendige personale, og hvis kommunerne brugte ældreboligloven, var der ingen problemer. Betyder det, at fru Grete Schødts ikke længere mener, at det er urimeligt, at folk, der er så svage, at de er visiteret til plejehjem, skal have status som lejere efter lejelovens almindelige regler? Synes fru Grete Schødts nu i modsætning til tidligere, at det, når man har et godt fungerende plejehjem og det skal moderniseres eller udvides en lille bitte smule, er nødvendigt, at samtlige beboere på plejehjemmet i stedet for at være plejehjemsbeboere, fordi loven er indrettet sådan, bliver lejere efter lejelovens almindelige regler? Synes fru Grete Schødts i modsætning til tidligere ikke, at det er urimeligt, at kommunerne

ombygger deres plejehjem efter almindelig økonomisk kassetænkning?

Hvis ikke fru Grete Schødts heroppefra helt klart kan sige, at fru Grete Schødts mener det samme nu som før, er det det rene hykleri.

(Kort bemærkning).

Grete Schødts (S):

Jeg ved ikke, om det er, fordi fru Kirsten Jacobsen har opholdt sig meget i salen i dag og har været i store debatter i mange timer, at fru Kirsten Jacobsen nu rent faktisk gerne vil misforstå min ordførertale.

Jeg har ikke skiftet standpunkt, og Socialdemokratiet har ikke skiftet standpunkt om problemstillingen med manglende plejehjemspladser, men vi har set nogle nye signaler ude i kommunerne, hvor man rent faktisk bygger plejecentre og prøver at nå mere med de ældre og mere svage, der bor i deres ældreboliger omkring disse centre. Det er vel egentlig en menneskeret, at man har en bolig af en størrelsesorden som dem, vi bygger efter ældreboligloven.

Er vi trods alt ikke ret enige om, at det egentlige er, at man har den personalnormering i vore ældreboliger, i vore centre og i vore plejeafsnit, der rent faktisk svarer til det, vi kender i dag på plejehjemmene, hvor man har en normering på landsplan, der hedder én til én? Det er det, det handler om.

I øvrigt er jeg enig med fru Kirsten Jacobsen i, at gode, velfungerende plejehjem, som kommunerne ønsker at bibeholde, men at bygge til eller forandre, stadig væk skal have mulighed for at bibeholde deres status som plejehjem. Enig! Afslutningsvis i min ordførertale prøvede jeg faktisk at sige, at det var sådan nogle initiativer, den nye regering er på vej til at tage; så vi er slet ikke så uenige.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Uanset om debatten skulle vare et par døgnstid eller mere, er jeg helt i stand til at høre hulheden i det, fru Grete Schødts siger, og fru Grete Schødts kan ikke bruge debattens længde som en undskyldning for, at Socialdemokratiet har ændret standpunkt.

[Kirsten Jacobsen]

Jeg er nødt til at sige til fru Grete Schødts, som spurgte, om det ikke var en menneskeret at have en bolig efter de normer, der findes i ældreboligloven, at det er 65 forkromede kvadratmeter med selvstændigt køkken og bad. Det kan da godt ske, at det er en menneskeret, men der er bare ingen af de gamle, der har brug for det, for de er for syge, for svage eller for demente. Det, de har brug for, er, at der er tryghed og pleje, et tilstrækkelig højt normeret personale, en forstander på plejehjemmet, som de er vant til, og at de ikke får opkrævninger på huslejestigninger, ændringer i boligstøtteregele og meget andet, som de overhovedet ikke har nogen forudsætning for at forstå. Så længe man vil bruge ældreboligloven på den svage gruppe, lægger fru Grete Schødts op til, at man forlanger, at de skal kunne forstå almindelige lejestigninger og varsler, hvordan man går til Lejernes LO, hvordan man klager, hvordan man får beregnet boligstøtte og alt muligt andet.

Er det en måde? Er det overhovedet noget at udsætte den gruppe mennesker for? Det plejer fru Grete Schødts ikke at synes, men det synes Socialdemokratiet altså som sagt i dag, hvor det er i regering.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi går videre i ordførerrækken.

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg kan ikke lade være med at sige, at fru Kirsten Jacobsens sidste bemærkning kunne lyde, som om fru Kirsten Jacobsen går ind for, at de ældre i vort samfund fortsat skal have lomme penge; men det er ikke den snak, vi skal have i dag.

Jeg vil gerne sige, at Det Konservative Folkeparti mener, at det er vigtigt at sikre vore ældre gode og trygge boforhold. Fremskridtspartiet ønsker igen, som det allerede er fremgået, at gøre det muligt at bygge plejehjem inden for bilstandsloven.

Som vi alle ved, var der i 1987 bred enighed i Folketinget om, at alt ældreboligbyggeri nu skulle ligge i Boligministeriets regi. Jeg vil gerne understrege, at gode og trygge boliger som dem, Fremskridtspartiet, Det Konservative Folkeparti og vist alle andre gerne vil have, faktisk kan opføres i dag, som også fru Grete Schødts har været inde på. Det er nemlig så-

dan, at kommunerne efter de gældende regler har fuld frihed i valg af boligtype og serviceniveau og derfor kan etablere plejehjemslignende boliger og service nøjagtig i det omfang, det ønskes.

Men indrømmes må det, at myten om, at der ikke efter 1987 har kunnet opføres plejehjem, har floreret i debatten. Det er tilsyneladende fortsat nødvendigt at understrege, at efter ældreboliglovens § 4 kan kommunalbestyrelser beslutte, at ældreboliger ikke forsynes med selvstændigt køkken, og så er vi altså tilbage ved de plejehjemslignende boliger, som vi vel alle er enige om der er behov for. Den mulighed blev netop åbnet af hensyn til de kommuner, der også efter 1. januar 1988 ønskede at opføre plejehjemslignende boliger, men det er da givetvis rigtigt, som socialministeren sagde, at kommunerne ikke har brugt den mulighed i vid udstrækning, og det tror jeg hænger sammen med fleksibiliteten, da der er mange kommuner, der har ment, at hvis man også havde et køkken til rådighed, kunne man have forskellige ældre boende sammen.

Socialministeren sagde, at der ikke er bygget § 4-boliger svarende til antallet af nedlagte plejehjemspladser, og det er givetvis rigtigt, men jeg tror, at det er vigtigt for ligesom at få sat tingene på plads, at vi samtidig får socialministeren til at bekræfte, at der alt andet lige er opført langt flere ældreboliger, end der er nedlagt plejehjemspladser. Jeg mener altså ikke, at der er behov for den lovændring, som Fremskridtspartiet har foreslået.

Jeg har ofte fremført både her og andre steder, at kommunerne naturligvis skal stille den nødvendige pleje og praktiske bistand til rådighed – ingen tvivl om det – og at den skal være afpasset efter de ældres behov. Jeg lyttede til fru Grete Schødts, som ønskede at forhøje normeringerne, og jeg vil godt spørge, om man nu fra regeringens side ønsker en central fastsættelse af normeringen i kommunerne, og dertil vil jeg føje spørgsmålet: Hvor mange penge ønsker man så at give kommunerne som kompensation? Mit næste spørgsmål lyder: Hvis det er et krav herindefra, hvor skal disse penge så findes? Vi ved, at kommunerne for et par år siden fik ekstra tilskud netop for at opfylde de ældres behov.

Jeg har glædet mig over at konstatere, at kommunerne frem til 1994 planlægger fem nye

[Karen Højte Jensen]

ældregnedede boliger, for hver gang de nedlægger en gammel utidssvarende plejehjemsplads, og jeg tror, det er vigtigt, at vi hele tiden har for øje, at vi har nogle utidssvarende plejehjemspladser, som vi ikke i fremtiden kan være bekendt at byde vores ældre, så udviklingen går den rigtige vej.

Vi fik også i forbindelse med finanslovaftalen nogle nye muligheder ind netop for at skubbe til dette område, som vi alle er enige om er så vigtigt. Vi ved også, at der er nogle problemer med bofællesskab, og det tror jeg også bliver løst med denne støtte.

Det afgørende er, at vi i tilstrækkelig grad sikrer forskellige bomuligheder til forskellige ældre med forskellige ønsker og behov, og her tænker jeg naturligvis også på de svage og plejehjemskrævende ældre.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Uanset hvor mange citater fru Karen Højte Jensen bruger, er det ikke en myte, at der ikke kan bygges plejehjemspladser. Fru Karen Højte Jensen læste op, netop af ældreboligloven og sagde, at der kan bygges plejehjemslignende boliger. Plejehjemslignende boliger er lejligheder, hvor beboerne er lejere med alle de rettigheder og forpligtelser, der er knyttet til det. Plejehjem og plejehjemsboliger er boliger, hvor personer, som er så svage, at de ikke længere kan klare sig i eget hjem, hvad enten det er lejet eller ejet, kan anvises et trygt opholdssted. Det er forskellen, så fru Karen Højte Jensen får ikke nogle myter slået ihjel, for det er ikke nogen myte, men sandhed, og det er forskellen på det, fru Karen Højte Jensen mener på dette område, og det, Fremskridtspartiet mener.

Fremskridtspartiet mener nemlig slet ikke, at denne form for boliger skal være i Boligministeriets regi; de skal være under Socialministeriet. Det er nemlig i langt højere grad social bistand, den meget svage gruppe, der er visiteret til plejehjem, har brug for, og man skal huske, at det jo ikke er hvem som helst, der kan blive visiteret til en plejehjemsplads. Det er meget svært at blive visiteret af kommunen til en plejehjemsplads; visitation til plejehjem er det alleryderste led, og når den er foretaget af kommunen, har kommunen erkendt, at personen har brug for så megen tryghed og pleje, at

vedkommende ikke længere kan bo i eget hjem, og så skal det være en offentlig opgave, at der er et tilbud til rådighed, og det er der ikke efter gældende lov, og det er vi nødt til at få gjort op med.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Nu skal vi jo ikke have et stort ordkløveri, for jeg tror, det er vigtigt, at vi faktisk alle er enige om, at de boforhold og tilbud, der skal være til rådighed, i høj grad også skal sikre netop de plejekrævende og svage ældre, og det mener jeg fortsat kan gøres med den boliglovgivning, vi har.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi er tilbage ved ordførerrækken.

Else Winther Andersen (V):

Fremskridtspartiets lovforslag er fremsat på baggrund af den forespørgselsdebat, som vi havde i april 1991, hvor vi diskuterede ældrepolitik ud fra et servicebehov, bl.a. pleje- og boligbehovet. Baggrunden for ældreboliglovgivningen er Ældrekommissionens arbejde fra 1987, som bl.a. pegede på en anden boligform end de plejehjem og alderdomshjem med de meget små rum, man havde på det tidspunkt. Derimod ville man gerne, at de ældre skulle kunne fortsætte den tilværelse, de har haft tidligere, så tæt på deres hverdag som muligt, men i nogle mere overskuelige rum og med mulighed for at få den pleje, de har behov for, sådan at boligen kunne tilpasses behovet, hvis den ældre fik brug for mere pleje og omsorg.

Venstre vil ikke forhindre, at der bygges plejehjem eller plejehjemslignende boliger, der opfylder de ældres behov, når der er brug for omsorg og pleje, men det er et spørgsmål om ordvalget, for det gør man jo allerede i dag, da det kan gøres inden for den gældende ældreboliglovgivning. Der er bare den forskel, at med de boliger, vi bygger i dag, er det mere den enkelte ældres behov, der tilgodeses, end tilfældet var med de tidligere bygninger, der i den grad havde et institutionspræg, og hvor det var institutionen, der satte hverdagens rammer for den gamle.

Det, Venstre gerne vil have, er så fleksible tilbud til de gamle som muligt, sådan at de bo-

[Else Winther Andersen]

liger, man har, kan tilpasses den enkeltes behov, også selv om vi måske får nogle flere handicappede fremover.

I de 5-6 år, der er gået, siden ældreboligloven trådte i kraft, er der sket en generel forbedring af vores boligstandard, men der er bestemt også sket en udvidelse af antallet af boliger til ældre, og det fremgår også af de sidst fremkomne tal.

Men selvfølgelig er der brug for nogle justeringer af den gældende lovgivning, specielt med henblik på de svage og ældre, og det skal vi bl.a. se på, fordi befolkningssammensætningen ændres, og det gør de erfaringer også, som vi gør hen ad vejen, bl.a. med de senilelemente.

Der skal ikke være tvivl om, at vi ønsker, at de ældre, herunder specielt de svage og plejekrævende, skal sikres nogle trygge rammer i deres alderdom, og det mener vi faktisk kan opfyldes inden for rammerne af den nuværende ældreboliglovgivning; derfor kan Venstre altså ikke støtte dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Selv om fru Else Winther Andersen på Venstres vegne afviste forslaget, er der dog en vis konsekvens i det, for det gjorde fru Else Winther Andersen også, da hun var socialminister. Det kan man da forholde sig til.

Men fru Else Winther Andersen sagde en ting, som var bemærkelsesværdig, og det var, at man også fortsat skal kunne bygge plejehjem. Fru Else Winther Andersen fortsatte med at fortælle om, at det nu var de ældres behov, der skulle tilgodeses, og det mente man bedst kunne ske under den nuværende ældreboliglov. Så er jeg nødt til at spørge fru Else Winther Andersen: Kan man bygge plejehjem i ordets egentlige forstand efter den nuværende ældreboliglov? Kan man med den nuværende ældreboliglov i hånden lave en ejendom, hvor beboerne er plejehjemsbeboere og ikke lejere i lejelovens forstand? Er det tilfældet, vil jeg gerne bede om opskriften.

(Kort bemærkning).

Else Winther Andersen (V):

Til fru Kirsten Jacobsen: Jeg sagde også, at det var en strid om ord, hvorvidt det er pleje-

hjem eller plejehjemslignende boliger, der bygges efter ældreboliglovens § 4, således som det også tidligere har været nævnt fra denne talerstol.

Der har været kørt meget på, at man var lejere, men det er ikke ret mange dage siden, at vi stemte for en lov, hvorefter plejehjemsbeboerne kunne få udbetalt deres pension, og derved bliver også de, der er på plejehjem i dag, lejere, som det er sagt tidligere. Om man vil kalde det, der skal bygges efter ældreboligloven, plejehjemslignende boliger eller plejehjem, er for mig bedøvende lige meget; det er resultatet, det drejer sig om, og det mener jeg kan opfyldes efter ældreboligloven.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Det er da heldigt, det ikke er en tidligere boligminister, der stod og sagde det her, for det ville jo ærlig talt have været lidt flovt. Mener fru Else Winther Andersen virkelig, at hvis man i en kommune med et eksisterende plejehjem opført med hjemmel i bistandsloven beslutter, at der skal udbetales pension til beboerne, medfører det, at de ændrer status til at blive lejere efter lejelovens forstand? For det tror jeg er en form for administration, som ikke er i overensstemmelse med gældende lov, og som vi må have gjort noget ved. Hvis det forholder sig sådan, må vi have set på ministeransvarlighedsloven. Fru Else Winther Andersen kender jo noget til administration, så det må vi virkelig have fundet ud af. Eller fortalte fru Else Winther Andersen sig, fordi hun ikke kender boliglovgivningen helt så godt, som hun gav udtryk for?

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi går videre i ordførerrækken. Jeg giver ordet til fru Hanne Thanning Jacobsen.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Som det er synligt for de tilstedeværende, kan vores ordfører i denne sag, fru Lilli Gyldenkilde, ikke være på talerstolen, og derfor skal jeg på hendes vegne sige følgende:

SF anser det faktisk for at være et stort problem, at der ikke er tilstrækkelig mange gode, små, velfungerende plejehjem. Vi mener at kunne se et klart behov for det. Derfor støttede

[Hanne Thanning Jacobsen]

vi faktisk også dagsordenen den 25. april 1991. Vi er også bekendt med, at der i den mellemliggende tid er sket nogle ting. Der er f.eks. indgået aftaler med kommunerne om, at de kan låne penge til ældreboliger, men de foregående ordføreres debat har jo klart vist, at der på dette område er en gruppe af borgere, som vi har talt meget om i den sidste tid, nemlig de senildemente, som f.eks. ikke vil kunne imødekommes med de regler, som gælder for ældreboligbyggeriet. Hvor mange ældreboliger der er på tegnebrættet og planlægningsbordet, ved vi for øvrigt ikke så meget om, men vi mener i hvert fald at have konstateret, at der er et udækket behov for de egentlige, gode, små, velfungerende plejehjem. Vi synes, det nødvendigvis må dækkes, og derfor agter SF at støtte Fremskridtspartiets forslag.

Dorit Myltoft (RV):

Man kan spørge, hvorvidt det er rimeligt at trække en enkelt pind ud af et helt og sammenhængende dagsordensforslag med opfordringer til den daværende regering, som dette forslag er udtryk for. Det kunne jo være, at arbejdet med området i tiden efter forespørgselsdebatten har overflødiggjort netop dette punkt, fordi der er satset mere på andre områder.

Efter lovforslaget skulle plejehjemsbyggeriet flyttes tilbage til Socialministeriet fra Boligministeriet. Det kan jeg ikke gå ind for, for med ældreboligloven er der givet mulighed for et meget varieret boligbyggeri for ældre og handicappede, og jeg mener, det er et gode, at alle de forskellige former for boliger er samlet i én og samme lov.

Det er en misforståelse, at der ikke kan bygges plejehjemslignende institutioner efter ældreboligloven. Jeg skal dog gerne medgive, at der kan være kommuner, som af sparehensyn har valgt at bygge ældreboliger, der er billigere end plejehjem, men denne besparelse skulle kommunerne jo gerne bruge til at forbedre serviceniveauet for de ældre.

Dermed er jeg ved det, som jeg forstår er det egentlige kernepunkt i lovforslaget, nemlig en slags frygt for, at kommunerne ikke yder tilstrækkelig omsorg og pleje for de mest plejetrængende ældre. Men det problem løses ikke alene ved, at der bygges plejehjem, hverken under Socialministeriet eller Boligministeriet. Det drejer sig i høj grad, som forslagsstillerne

så rigtigt siger i bemærkningerne, også om et fast personale, som de ældre er trygge ved. Kommunerne har med det kommunale selvstyre en pligt til en ansvarlig planlægning og prioritering, og jeg mener faktisk, at der arbejdes seriøst hermed i kommunerne.

Men derudover har Folketinget f.eks. med aktiveringsforligene ansporet kommunerne til at få flere mennesker beskæftiget inden for hele ældreområdet og dermed været med til at afhjælpe det problem, som forslagsstillerne angiver som begrundelse for lovforslaget.

Jeg har på debatten i dag forstået, at det egentlige problem også er, at plejetrængende ældre skal befri for de problemer, der knytter sig til at være lejer med de rettigheder og pligter, det medfører. Jeg er helt enig i, at f.eks. de senildemente ikke magter at leve op til de forventninger, som vi sædvanligvis har til myndige mennesker. Men det problem kan og bør løses med helt andre midler. Det vil være former for hjælp, som ikke specielt bør være knyttet til boform.

Det Radikale Venstre kan således ikke gå ind for det foreliggende lovforslag, som det ligger her.

Kirsten Jacobsen (FP):

Først vil jeg gerne takke SF, fordi de stadig har den holdning, de hele tiden har haft på dette område, i modsætning til visse andre.

Dernæst vil jeg gerne sige til den forrige ordfører, at det er en total misforståelse af forslaget, både af juraen i forslaget og forslagets intentioner, når man siger, at forslaget betyder, at området skal overføres til Socialministeriet. Det er ikke dét, det handler om, det handler derimod om, at man giver kommunerne en ekstra mulighed. Man giver kommunerne en mulighed for at beholde deres nuværende plejehjem som plejehjem i ordets rigtige forstand med fast tilknyttet personale med en forstander og med madlavning i eget køkken eller leverancer udefra, altså et hjem, der yder pleje til dem, der er så svage, at de ikke længere kan være i eget hjem. Kommunerne skal også have den mulighed, selv om hjemmet skal have nyt tag, nye vinduer, nyt køkken, eller der skal bygges ekstra badeværelse.

Det, Fremskridtspartiet foreslår, er, at man ikke stiller det krav til kommunerne, at de, hvis de ønsker at ændre deres plejehjem, skal om-

[Kirsten Jacobsen]

bygge, modernisere og finansiere efter lov om ældreboligbyggeri med de kassetækningsmuligheder, det i øvrigt giver kommunerne. Kommunerne har såmænd intentioner nok om at bruge den anden lov; det er kun et spørgsmål om, at de ordentlige kommuner, som ønsker at bevare de plejehjem, de allerede har, får lov til det. Det er også et udtryk for, at skulle en eller anden kommune have så meget tilovers for deres gamle, at de ikke ønsker at stille dem i en efter Fremskridtspartiets mening umenneskelige situation, hvor de skal være lejere, så kan man altså også i kommunen vælge at bygge et ganske almindeligt plejehjem i traditionel forstand.

Det er det, Fremskridtspartiets forslag indebærer, ikke mere. Det er et spørgsmål om valg, ikke om påbud eller krav; det vil jeg gerne understrege.

Dernæst vil jeg gerne sige, at Fremskridtspartiet ikke har den opfattelse, at man kan betragte ældre medborgere under én hat. Vi er helt enige i, at ældre udgør en stor, bred og meget forskelligartet befolkningsgruppe ligesom medlemmerne af dette Ting. Derfor skal der naturligvis også være vidt forskellige tilbud til dem. Der er jo mennesker, som er over 90, som går og river hjemme på deres 10 td. land og har det godt med det, mens der er andre på kun nogleogtres, som er så dårlige, at de ikke kan klare sig, medmindre de er i en meget beskyttet bolig, hvor der er et fast normeret personale, og hvor der er døgnvagt. Det skal der også være plads til.

Der skal såmænd også være plads til, at en række socialdemokrater eller SF'ere, som ønsker at spille kort med hinanden, kan lave sig et olde-kolle. Selv sådan nogle atypiske nogle som mig selv vil jeg da gerne have at der er muligheder for, og i den henseende er ældreboligloven helt velegnet, fordi den faktisk giver alle umulige og mulige mennesker alle mulige og umulige løsninger.

Men den har én eneste væsentlig mangel, og det er, at den ikke giver et ordentligt, menneskeværdigt tilbud til den gruppe mennesker, som er så svage, at de ikke kan klare sig selv.

Det er den kritik, vi har fremført af ældreboligloven den ene gang efter den anden. Så sent som under ældredebatten den 25. april 1991 var der et flertal, som delte denne holdning. Det var Socialdemokratiet, SF og Fremskridts-

partiet. Kristeligt Folkeparti stod lidt udenfor, og det gjorde de også i dag.

Derfor er det kedeligt, at Socialdemokratiet, efter at partiet er kommet i regering, tager mindre hensyn til de ældre end til kommunernes kassetækning. For det er nøjagtig det, der ligger til grund; det er nøjagtig de argumenter, som Socialdemokratiet har anvendt over for den tidligere regering, nemlig at man accepterede, at kommunerne brugte ældreboligloven til økonomisk kassetækning, som gik ud over de gamle.

Når man ikke engang vil ændre de dele af ældreboligloven, som tvinger kommunerne til at gøre plejehjemsbeboere til lejere, for den del af kommunerne, som gerne vil selv, så har jeg ikke meget tilovers for de synspunkter, Socialdemokratiet i opposition gav udtryk for.

Det er jeg nødt til at sige, og jeg er utrolig ked af det, for i en meget lang periode har jeg oplevet herinde i Folketingets Socialudvalg, at når det drejede sig om den gruppe, som ikke havde tilstrækkelig hjemmehjælp, og hvor der ikke var tilstrækkeligt med plejehjemspladser, kunne Socialdemokratiet, SF og Fremskridtspartiet løfte i flok. Og jeg er ked af, at det ikke længere er tilfældet.

Når man ser, hvordan dette her foregår i det virkelige liv, viser det sig, at kommunerne bruger ældreboligloven som en undskyldning. Når de gamle og deres pårørende spørger, hvorfor plejehjemmet skal ændre status til ældreboliger, og hvorfor man ikke bare kan ombygge plejehjemmet, således at de gamle kan fortsætte med at være plejehjemsbeboere, så kan kommunen med ældreboligloven i hånden sige: Det har Folketinget bestemt, så I skal ikke komme og klage til os. I kan klage til Folketinget, for vi har nemlig ikke lov til at lægge nyt tag på eller noget andet. Således bruger de det som undskyldning for ikke at gøre det så godt for deres ældre borgere, som de kunne.

Det er den undskyldning, Fremskridtspartiet ønsker at fratage kommunerne, og jeg kan ikke forstå, at et flertal her i Folketinget ikke kan støtte det. Jeg er dybt skuffet over, at Socialdemokratiet er med i dette flertal, der afviser forslaget. Det havde jeg ikke ventet, og det havde jeg ikke troet. Hvis man for ganske få måneder siden havde sagt til mig, at lige så snart Socialdemokratiet kom i regering, ville det være akkurat ligesom den daværende rege-

[Kirsten Jacobsen]

ring, så ville jeg med bål og brand være gået ud i en diskussion og have forsvaret Socialdemokratiet og sagt, at Socialdemokratiet ikke i så mange år havde givet udtryk for, at der var et behov for – og det er det udtryk, fru Grete Schødts plejer at bruge – rigtige plejehjemspladser, uden at man mente det.

Men vi har i hvert fald fået det ud af debatten, at vi er enige om, at den nuværende ældreboliglov giver utrolig mange tilbud. Men den stiller ét krav, og det er, at man skal blive lejer og dermed betale de helt normale lejestigninger, der måtte forekomme, ligesom man kan få andel i den boligstøtte, som dette Folketing til enhver tid kan bevilge, og det indebærer, at man skal finde ud af alle reglerne på området selv, uanset hvor dement man måtte være. Vi har fået konstateret, at den gældende lov er sådan, og så er det jo bare at gøre op med sig selv, om man vil acceptere det. Befolkningen må så tage til efterretning, at et flertal i dette Ting synes, at den tilstand er rimelig.

Det synes Fremskridtspartiet altså ikke, og det mente vi heller ikke at Socialdemokratiet syntes, men vi har nu fået afdækket, at det synes Socialdemokratiet. Jeg tror imidlertid, at Socialdemokratiet skal tænke sig om endnu en gang, og jeg tror, at vi under udvalgsarbejdet vedrørende dette forslag er nødt til at se på, hvordan virkelighedens verden er for de gamle medborgere, som ligger på sygehusene og ikke kan komme hjem, fordi de ikke kan få en plejehjemsplads, eller som bor på et plejehjem og lige pludselig opdager, at de nu ikke længere er plejehjemsbeboere, men skal være lejere. Det er ikke mere end 14 dage siden, at vi forhindrede kommunerne i også at opkræve indskud fra dem. Vi er nødt til at se på, at det er virkelighedens verden, og så er vi nødt til at forholde os til det.

Jeg håber, man vil være i stand til at flytte Socialdemokratiet tilbage til de gode synspunkter, det plejer at have, når det drejer sig om plejehjemsbeboere.

(Kort bemærkning).

Grete Schødts (S):

Jeg vil gerne gentage det, jeg sagde i min ordførertale afslutningsvis, så fru Kirsten Jacobsen ikke går herfra med den opfattelse, at Socialdemokratiet pure har afvist Fremskridtspartiets forslag, for det var faktisk ikke det, jeg gjorde.

Jeg sagde, at vi under udvalgsarbejdet seriøst vil arbejde med problemstillingen med hensyn til genindførelse af plejehjemsbyggeri. Det var faktisk ordene.

Jeg sagde også i min ordførertale, at vi er i gang med at udarbejde forslag til fremme og støtte af boligbyggeri, der især skal komme de svage og plejekrævende til gode.

Endelig vil jeg prøve, om jeg har så store pædagogiske evner, at jeg kan overbevise fru Kirsten Jacobsen om, hvad der egentlig er Socialdemokratiets holdning og intentioner, når det drejer sig om ældrepolitik og det, der hedder plejehjemsbyggeri, og samtidig illustrere, at vi fortsat er af den opfattelse, at der skal være en bred vifte af tilbud til de ældre. Vi er faktisk også i gang med at lave forslag om bofællesskaber, også kaldet olde-koller, for den sags skyld. Det kan jo være, vi skal mødes dér og tage et slag kort på et tidspunkt.

Jeg vil gerne spørge fru Kirsten Jacobsen: Hvad er der forkert, når jeg siger, at man kunne tilknytte plejeafsnit til opførelsen af de ældreboliger, vi bygger i dag efter ældreboligbyggeriloven, hvor man har centerfunktioner, så man får den helhed, at der er som på plejehjem? Hvad er der i vejen for, når det gælder plejeafsnit – kald det plejehjem, hvis det er pædagogisk rigtigere at sende ud som signal fra dette hus – at den ene del ligger i Boligministeriet og den anden i Socialministeriet? Det er i hvert fald min opfattelse, at det er noget, vi skal prøve at se på.

Vi har ikke pure afvist dette her, og vi vil stadig væk tage det samme hensyn til de ældre, som vi altid har villet. Det må der ikke herske tvivl om.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg må sige til fru Grete Schødts, at jeg er ked af, at jeg tog socialministerens afvisning som et udtryk for Socialdemokratiets holdning. Det beklager jeg meget.

Jeg forstår nu, at socialministeren afviser forslaget, men at Socialdemokratiet gerne vil drøfte det i udvalget. Det er jeg glad for.

Men når fru Grete Schødts siger, at man vil arbejde for plejehjemsbyggeri i udvalget, er det så plejehjemsbyggeri i traditionel forstand, eller er det plejehjemslignende boliger med hjemmel i lov om ældreboliger?

[Kirsten Jacobsen]

I øvrigt kan fru Grete Schødts ikke forstå, hvorfor jeg harcelerer så meget over, om det ligger det ene eller det andet sted. Det skal jeg gerne manuducere fru Grete Schødts lidt i. Det handler om den ældres retsstilling. Hvis man som ældre bor i et plejehjem, har kommunen det fulde ansvar for boligen i henseende til vedligeholdelse, drift osv. Hvis man bor som lejer, har man den samme retsstilling som alle andre lejere her i landet, og så er man på herrens mark i forhold til kommunen. Kommunen har ikke nogen særlig forpligtelse over for den enkelte beboer, som den har, hvis vedkommende bor i det kommunale plejehjem. Det er den øgede retssikkerhed, vi gerne vil give den svage gruppe.

Vi synes, det er fint, at de, der kan klare sig, bor der som lejere. Det kan de sagtens finde ud af, så det er vi enige i at der ikke er nogen grund til at lave om på. Men den lille gruppe, som er så svag, synes vi skal have en ekstra retsbeskyttelse ud over at være lejere, nemlig den retsbeskyttelse, der ligger i, at kommunen har det fulde og hele ansvar for ejendommens drift, for ejendommens vedligeholdelse, for personalenormering og kontrol med, om personalet møder om morgenen og ikke holder fri hele sommeren.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Den socialdemokratiske folketingsgruppe har meddelt mig, at den med virkning fra den 30. marts 1993 har udpeget medlem af Folketinget Hjortnæs til ny stedfortræder for medlem af den danske delegation til Europarådets rådgivende forsamling, Ole Espersen, i stedet for Hugo Sørensen, hvis hverv som midlertidigt medlem af Folketinget er ophørt med virkning fra samme dato.

Den pågældende er herefter valgt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Miljø- og Planlægningsudvalget (28/4 93):

Udtræder: Martin Glerup (S)

Nyt medl.: Rosing (S)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 30. april 1993, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er oplået i salen.

Mødet hævet kl. 17.22